

CIVILNA ZAŠČITA V RAZISKAVI SLOVENSKO JAVNO MNENJE 1990/91 (PRIKAZ IN KOMENTAR REZULTATOV)

Ljubica Jelušič*

UDK 355.58 (497.12) »1990/1991«

V decembru 1990 in januarju 1991 je Raziskovalni inštitut Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo po vsej Sloveniji izvajal raziskavo Slovensko javno mnenje na temo nacionalna varnost Slovenije, ekologija in energetika. Del raziskave, ki se je nanašal na nacionalno varnost Slovenije, so pripravili sodelavci Obramboslovnega raziskovalnega centra. Med ključne teme je sodila problematika civilne obrambe in s tem v zvezi naslednje teme: razmerja med sestavinami civilne obrambe, mednarodno povezovanje na področju civilne obrambe, usposabljanje za ravnanje ob naravnih nesrečah in v vojni, pomoč v poplavah jeseni 1990. Načrt in realizacija vzorca izpraševancev (od 2100 izbranih respondentov jih je bilo anketiranih 2072) zagotavljata reprezentativnost rezultatov za celotno Slovenijo.

usposabljanja pripisujejo največjo učinkovitost v socializacijskem procesu za zaščitno in obrambno obnašanje.

Izpraševanci menijo, da se za ravnanje ob naravnih nesrečah ljudje najbolj usposobijo na vajah iz civilne zaščite. Pri tem ni pomembno, da so se tisti, ki to trdijo, sami kdaj znašli v vlogi udeleženca vaje civilne zaščite, torej, da ocenjujejo svoje lastne izkušnje. Za javno mnenje je pomembno le, da se ob naravnih nesrečah praviloma najbolj angažira civilna zaščita; bržkone tudi zato, ker je za takšno posredovanje najbolj usposobljena. Zanimivo je razmišljanje izpraševancev, da so za ravnanje v primeru vojne pomembna tudi znanja z vaj civilne zaščite, kar vidimo v tabeli 2 b.

Civilna zaščita kot sestavina civilne obrambe

Raziskava Slovensko javno mnenje je potrdila v javnosti že velikokrat postavljeno trditev: lasten nacionalnovarnostni ustroj Slovenije bo legitimen samo, če bodo celotni obrambni stroški zanj manjši kot doslej; predvsem se morajo zmanjšati stroški za vojaško obrambo. Pokaže se, da imajo sestavine civilne obrambe v javnosti veliko višjo stopnjo zaupanja kot katerikoli način zagotovitve varnosti z oboroženo silo. Stopnja zaupanja je seveda odvisna tudi od frekvenca in učinkovitosti nastopanja ob posameznih družbenih in naravnih pojavih, zato ne preseneča podatek, da ljudje na simbolni ravni najprej in najpogosteje prepoznajo civilno zaščito, veliko težje pa druge sestavine civilne obrambe. Izpraševanci pripisujejo velik pomen (77,5 %) povezovanju Slovenije znotraj evropske skupnosti na področju civilne obrambe, posebej ko gre za enotno tipologijo nesreč, skupni sistem obveščanja ob nesrečah, skupni proračun za odpravo posledic nesreč ipd.

merilo usposobljenosti. V raziskavi o nacionalni varnosti je šlo za preverjanje, ali ljudje razlikujejo med načini usposabljanja za ravnanje ob naravnih nesrečah in v primeru vojne; za raziskovalce je bil zanimiv tudi podatek, kateremu načinu

Tabela 1. Katere sestavine civilne obrambe bi bilo potrebno v Sloveniji najbolj krepiti? (možnih je bilo več odgovorov)
N = 2072

Vrstni red	Sestavine civilne obrambe	%
1.	civilna zaščita	59,9
2.	obrambne priprave gospodarstva	46,2
3.	priprave za neoborožene oblike odpora	28,0
4.	obrambne priprave družbenih dejavnosti	16,6
5.	obrambne priprave političnih institucij	9,5
	ne ve	15,3

Tabela 2 a. Kje se občani najbolj usposobijo za ravnanje ob naravnih nesrečah? (možen je bil en odgovor)
N = 2072

Vrstni red	Načini usposabljanja	%
1.	na vajah iz civilne zaščite	59,7
2.	prek časopisov, revij, TV, radia	11,2
3.	na predavanjih v krajevni skupnosti	6,9
4.	v šoli	6,1
5.	v službi, na delovnem mestu	3,2
6.	v vojski	1,6
	ne ve	11,3

Tabela 2 b. Kje se občani najbolj usposobijo za ravnanje v vojni? (možen je bil en odgovor)
N = 2072

Vrstni red	Načini usposabljanja	%
1.	v vojski	47,7
2.	na vajah iz civilne zaščite	18,6
3.	na predavanjih v krajevni skupnosti	7,0
4.	prek časopisov, revij, TV, radia	5,8
5.	v šoli	3,4
6.	v službi, na delovnem mestu	2,9
	ne ve	14,5

Usposabljanje za ravnanje ob naravnih nesrečah in v vojni

Z javnomnenjsko raziskavo je težko ugotovljati usposobljenost ljudi za kakršnokoli ravnanje, dobiti je mogoče le njihova mnenja, ki pa seveda niso objektivno

* Mag., Obramboslovni raziskovalni center FSPN, Kardeljeva ploščad 5, Ljubljana.

Tabela 3. Slovenijo so jeseni 1990 prizadele hude poplave.**A) Kdo je prizadetim najbolj pomagal?****B) Kdo bi se moral najbolj angažirati pri odpravi posledic?****N = 2072**

Subjekti pomoči	A (%)	B (%)
Jugoslovanska ljudska armada	10,0	7,8
teritorialna obramba	3,6	3,5
civilna zaščita	24,7	20,9
sredstva javnega obveščanja	7,4	1,5
slovenska vlada	2,6	28,8
gasilci	14,3	2,0
politične stranke	0,2	3,6
Predsedstvo Slovenije	0,9	8,2
prizadeti si sami najbolje pomagajo	18,0	2,6
ne ve, ne more oceniti	16,3	21,1

Izpraševanci menijo (59,1 %), da bi morale biti večšine s področja civilne zaščite sestavina znanja slovenskih srednješolcev. Če bi v srednje šole lahko uvedli nov predmet, bi bila to kultura miru in nenasilja (32,7 %), ekologija (17,1 %), mirovna vzgoja (15,7 %) ter zaščita in reševanje (12,3 %).

Na tiste, ki danes odločajo v slovenski šolski politiki, javno mnenje seveda ne vpliva, poučno je pa vendarle.

Rezultati raziskave Slovensko javno mnenje 1990/91, Stališča o nacionalni varnosti Slovenije, ekologiji in energetiki, Raziskovalni inštitut FSPN, Obramboslovni raziskovalni center, Ljubljana, februar 1991.

Ljubica Jelušič

Civil Defense in the 1990/91 Slovene Public Opinion Survey

In the public opinion survey on national security, ecology, and energy made in December 1990 and January 1991, some opinions on the importance of civil defense in Slovenia were examined. It was established that citizens would like to improve the civil defense system and support links between Slovenia and the European Community in the field of civil defense. They consider practice in civil defense as an important source of knowledge of what to do in the event of natural disasters and war. They believe the Slovene civil defense system met their expectations during the floods of autumn 1990.

Kdo naj pomaga prizadetim ob naravnih nesrečah?

Prisotnost slovenske civilne zaščite ob naravnih nesreči so izpraševanci ocenjevali glede na hude poplave, ki so prizadele Slovenijo jeseni 1990. Z vprašanjem, kdo je prizadetim v poplavah najbolj pomagal in kdo bi se moral najbolj angažirati pri odpravi posledic, so raziskovalci skušali ugotoviti, kako so in kako naj bi sklenili posamezni politični subjekti, zato da bi povečali stopnjo svoje legitimnosti tudi v normalnih okoliščinah.

Ugotavljamo, da se je civilna zaščita v poplavah najbolj angažirala in da ljudje to od nje tudi pričakujejo. Kar nekaj kritike bi lahko naslovili na slovensko vlado in predsedstvo, ki sta se ob poplavah bolj slabo angažirala, ljudje pa so ravno od njiju, posebej od vlade, pričakovali največ.

UJMA